

Туристичко тржиште

ЗАКОН ПОНУДЕ И ТРАЖЊЕ

Чињенице:

- Када хладни талас погоди Флориду, цена сока од поморанџе порасте
- Сваког лета када је лепо време у Енглеској, цена хотелских соба на Карибима нагло пада
- Када избије рат на Блиском истоку, цена бензина у САД-у расте

Тржиште и конкуренција

- **ТРЖИШТЕ**- група купаца и продаваца одређеног добра или услуге.
- **КУПЦИ** одређују **ТРАЖЊУ** за неким производом
- **ПРОДАВЦИ** одређују **ПОНУДУ** за неким производом
- **ПОНУДА И ТРАЖЊА** се односе на понашање људи када на тржиштима делују једни на друге!
- **КОНКУРЕНТНА ТРЖИШТА:**
  - Сва добра која се на тржишту нуде су иста
  - Број купаца и продаваца је толико велик да ниједан купац ни продавац не може да утиче на тржишну цену

Савршена и друга тржишта

- Монополска
- Олигопол (авионске линије са два или три авио превозника)
- Монополистички конкурентна тржишта (на њима има много продаваца, али свако нуди помало различит производ , те произвођач може да одреди сопствену цену- часописи, туристичке агенције)

Тражња

- ТРАЖЕНА КОЛИЧИНА неког добра је количина коју су купци спремни и у стању да купе
- **ЗАКОН ТРАЖЊЕ:** уз све остало непромењено, тражена количина неког добра се **СМАЊУЈЕ** када **РАСТЕ** цена тог добра
- ТРАЖЕНА КОЛИЧИНА ЈЕ У **НЕГАТИВНОЈ** **КОРЕЛАЦИЈИ** СА ЦЕНОМ!
- **КРИВА ТРАЖЊЕ:** графикон који показује однос цене добра и тражене количине

Тржишна тражња

Збир свих индивидуалних тражњи за одређеним производом представља тржишну тражњу.

Израчунавање тржишне тражње

- Замислите да тражњу за сладоледом на тржишту чине тражња Милице и Јована!
- Израчунајте тржишну тражњу на основу потраживања појединаца по задатим ценама, алгебарски и дијаграмски.

Цена кугле	Милица	Јован
0,00	12	7
0,50	10	6
1,00	8	5
1,50	6	4
2,00	4	3
2,50	2	2
3,00	0	1

Померање криве тражње

- Крива тражње узима у обзир тражену количину добара/услуга при датој тржишној цени не узимајући у обзир друге факторе који могу да промене тражену количину
- Шта може да утиче на криву тражње и како се крива тражње помера?
- Шта би било када би се дошло до открића да сладолед побољшава здравствено стање уколико се редовно конзумира?

Најважнији фактори који утичу на померање криве тражње

- **Доходак** (нормална и инфериорна добра)
  - Нормална добра: пад дохотка-пад тражње
  - Инфериорна добра: пад дохотка-пораст тражње
- **Цена сродних добара** (супститути и комплементи)
  - Супститути: пад цене једног добра- пад тражње за другим добром
  - Комплементи: пад цене једног добра- повећава тражњу за другим добром
- **Укуси**
- **Очекивања**
- **Број купаца**

Како графички изгледа померање криве
тражње?

Резиме

Кретање дуж криве тражње

- Цена (мења тражену количину)

Померање криве тражње

- Доходак
- Цена сродних добара
- Укуси
- Очекивања
- Број купаца

Студија случаја

- Који начин државе је бољи у циљу смањења тражње за цигаретама:
  1. Едукација становништва о штетности цигарета, улагање у анти-пушачку пропаганду, подизање свести о штетности дуванског дима...
  2. ...или опорезовати произвођаче цигарета што ће се одразити на поскупљење цигарета?

Понуда

- ПОНУЂЕНА КОЛИЧИНА неког добра или услуге јесте количина коју су продавци спремни и у стању да продају
- **ЗАКОН ПОНУДЕ:** уз све остало непромењено, понуђена количина неког добра **РАСТЕ** када **РАСТЕ** цена тог добра, а **пада** када **пада** цена тог добра/ услуге
- ПОНУЂЕНА КОЛИЧИНА ЈЕ У **ПОЗИТИВНОЈ КОРЕЛАЦИЈИ** СА ЦЕНОМ
- **КРИВА ПОНУДЕ:** графикон који показује однос цене добра и понуђене количине

Тржишна понуда

Као што тржишна тражња представља збир свих тражњи на тржишту, тако и збир свих индивидуалних понуда представља тржишну понуду

Израчунавање тржишне понуде

- Замислите да понуду за сладоледом на тржишту чине понуда Нестле и Фрикома!
- Израчунајте тржишну понуду на основу понуде појединаца по задатим ценама, алгебарски и дијаграмски.

Цена кугле	Нестле	Фриком
0,00	0	0
0,50	0	0
1,00	1	0
1,50	2	2
2,00	3	4
2,50	4	6
3,00	5	8

Померање криве понуде

- Крива понуде узима у обзир понуђену количину добара/услуга при датој тржишној цени не узимајући у обзир друге факторе који могу да промене понуђену количину
- Шта може да утиче на криву понуде и како се крива понуде помера?
- Шта би било када би се дошло пада цене шећера који представља инпут у производњи сладоледа?

Најважнији фактори који утичу на померање криве понуде:

- **Цена**
- **Цена инпута** (понуда неког добра стоји у негативној корелацији са ценом инпута који се користи за његову производњу)
- **Технологија** (*механизација, смањивање трошкова производње*)
- **Очекивања**
- **Број продаваца**

Како графички изгледа померање криве
понуде?

Резиме

Кретање дуж криве понуде

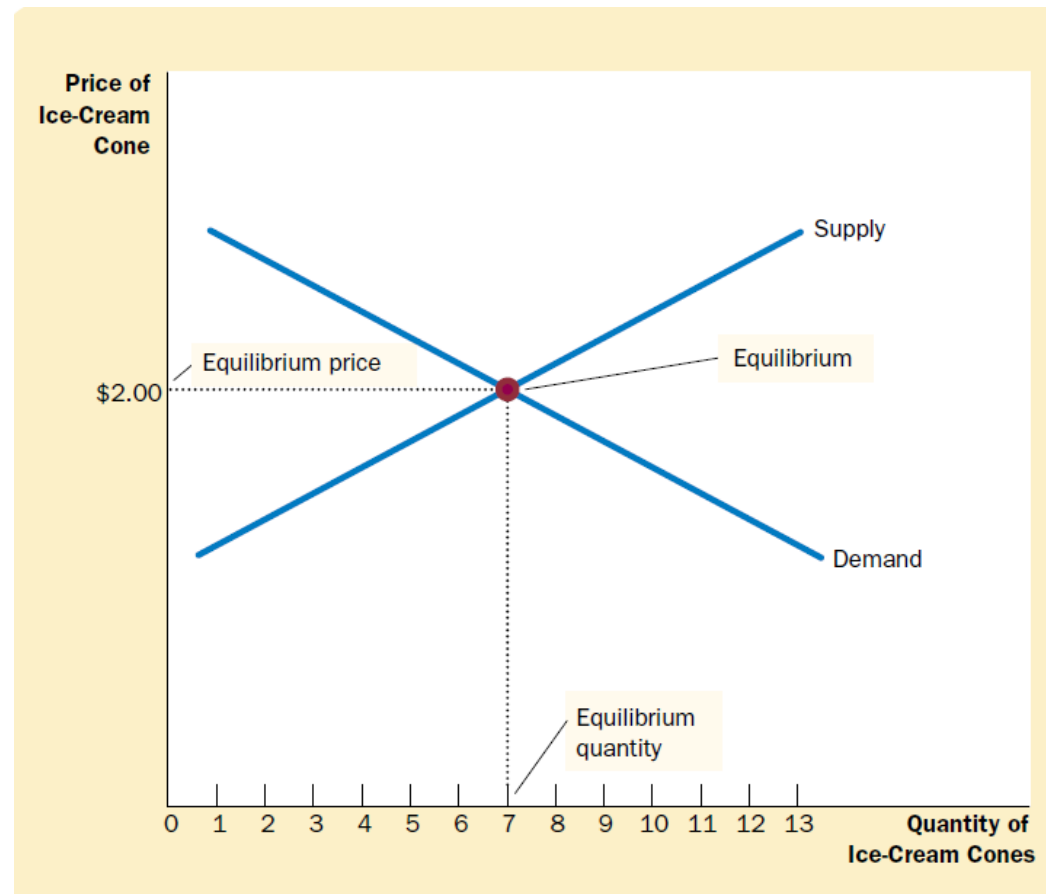
- Цена (мења тражену количину)

Померање криве понуде

- Цена инпута
- Технологија
- Очекивања
- Број купаца

Тржишна равнотежа

- Равнотежна се налази у пресеку криве понуде и тражње

Тржишна равнотежа

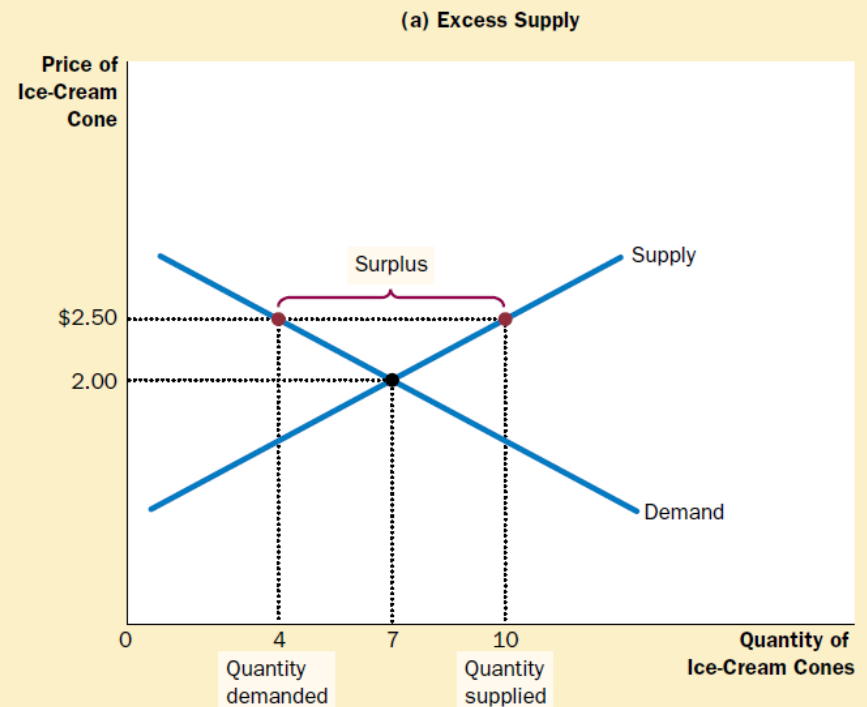
- При равнотежној цени, количина добара коју су купци спремни и у стању да купе потпуно се подудара са количином коју су продавци спремни и у стању да продају
- Равнотежна цена се зове цена која “чисти тржиште” (*market cleaning price*)
- Поступци купаца и продаваца на тржишту природно померају тржишта ка равнотежној цени

Пример 1.

- Шта се дешава ако је тржишна цена већа од равнотежне цене (2,00) и да је 2,50?

Решење

- При већој цени, већа је понуда сладоледа (10 кугли сладоледа), али је тражња мања (4 кугле сладоледа) због високе цене
- Настаје **ВИШАК ДОБАРА!**

Пример 2.

- Шта се дешава ако је тржишна цена нижа од равнотежне цене (2,00) и да је 1,50?

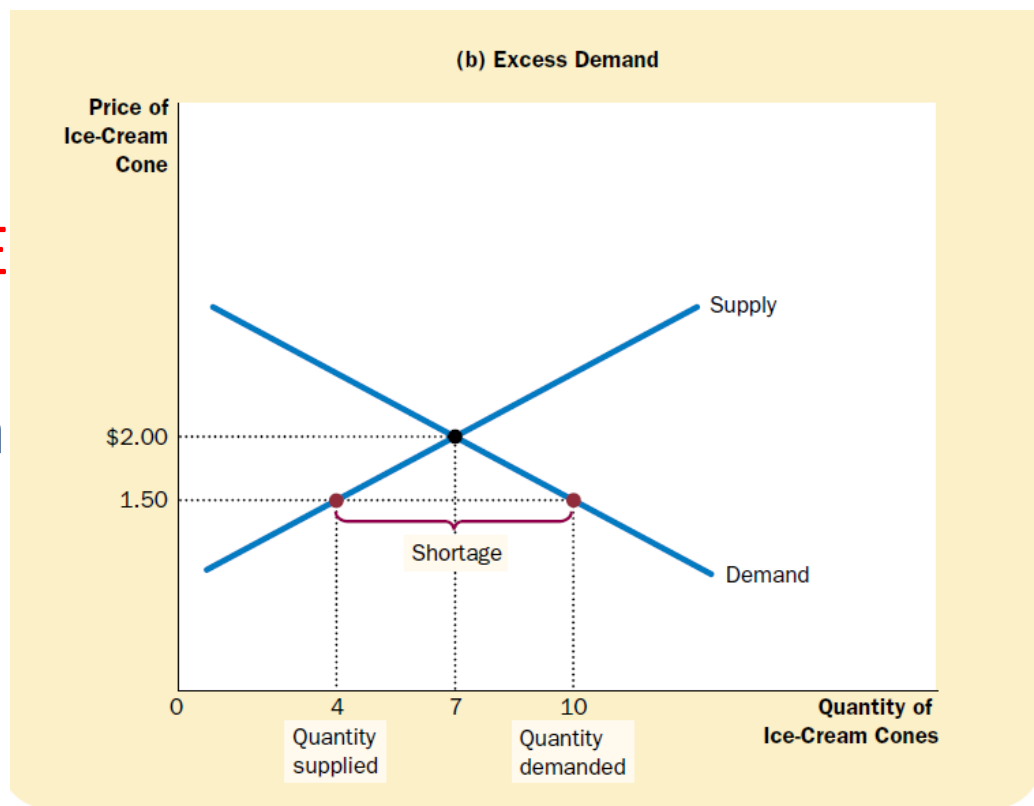

Решење

➤ При мањој цени, тражња за сладоледом (10 кугле сладоледа) је већа од понуде (4 кугле сладоледа)

➤ Настаје мањак, **СИТУАЦИЈА ПРЕКОМЕРЕ ТРАЖЊЕ!**

➤ Купци нису у стању да купе све што желе по важећој цени!

ЗАКОН ПОНУДЕ И ТРАЖЊЕ

- На већини слободних тржишта вишкови и мањкови су само привремени
- **ЗАКОН ПОНУДЕ И ТРАЖЊЕ:** цена сваког добра/ услуге се прилагођава како би понуђену и тражену количину неког добра/ услуге довела у равнотежу

Анализа промене равнотеже

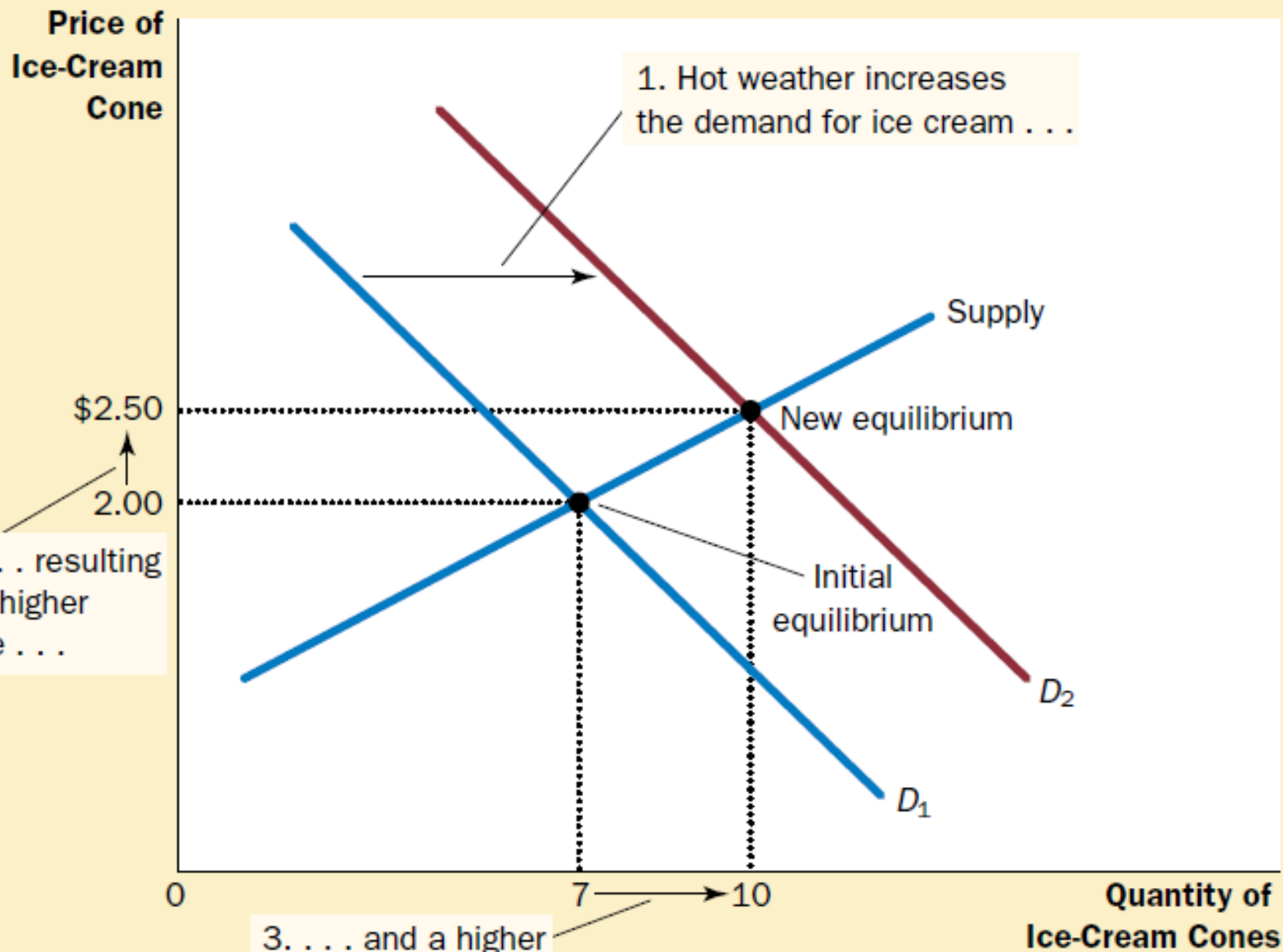
- Равнотежна цена и количина на тржишту зависе од положаја крива понуде и тражње
- Када неки догађај утиче на померање криве, равнотежа се на тржишту мења и то зовемо **КОМПАРАТИВНА СТАТИКА**, јер се пореде две ситуације стара и новонастала ситуација на тржишту

ТРИ КОРАКА У АНАЛИЗИ ПРОМЕНЕ НА ТРЖИШТУ:

1. Да ли догађај помера криву понуде, криву тражње или у неким случајевима обе криве?
2. Да ли се та крива помера удесно или улево?
3. Треће, уз помоћ дијаграма понуде и тражње упоређујемо првобитну и нову равнотежу, што нам показује како то померање утиче на равнотежну цену и количину.

Пример 3.

- Претпоставимо да једног лета владају велике врућине. Како овај догађај утиче на тржиште сладоледа?

1. Hot weather increases the demand for ice cream . . .

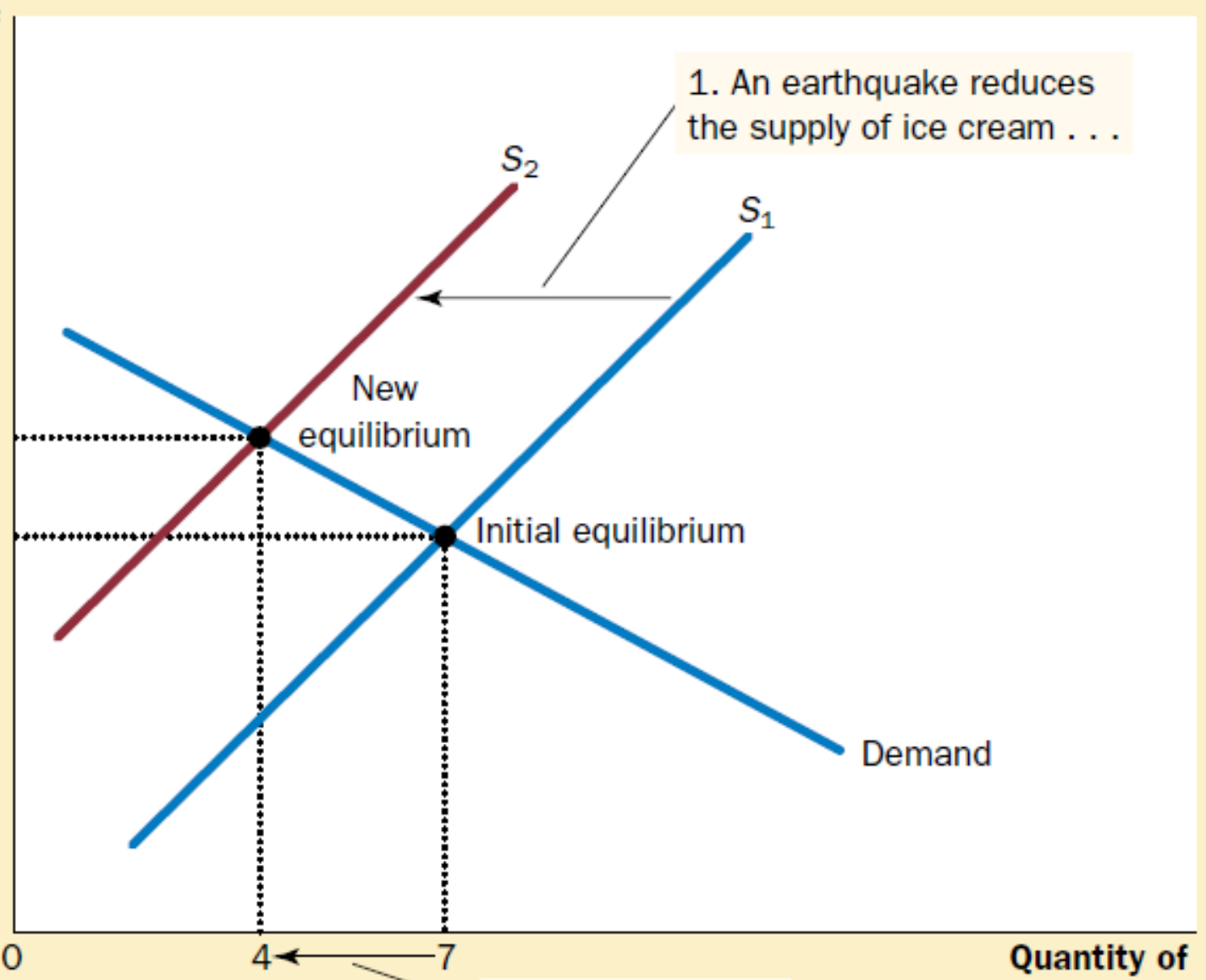
2. . . . resulting in a higher price . . .

3. . . . and a higher quantity sold.

Пример 4.

- Претпоставимо да током неког другог лета земљотрес уништи пар великих фабрика сладоледа. Како овај догађај утиче на тржиште сладоледа?

Price of
Ice-Cream
Cone

1. An earthquake reduces
the supply of ice cream . . .

2. . . . resulting
in a higher
price . . .

3. . . . and a lower
quantity sold.

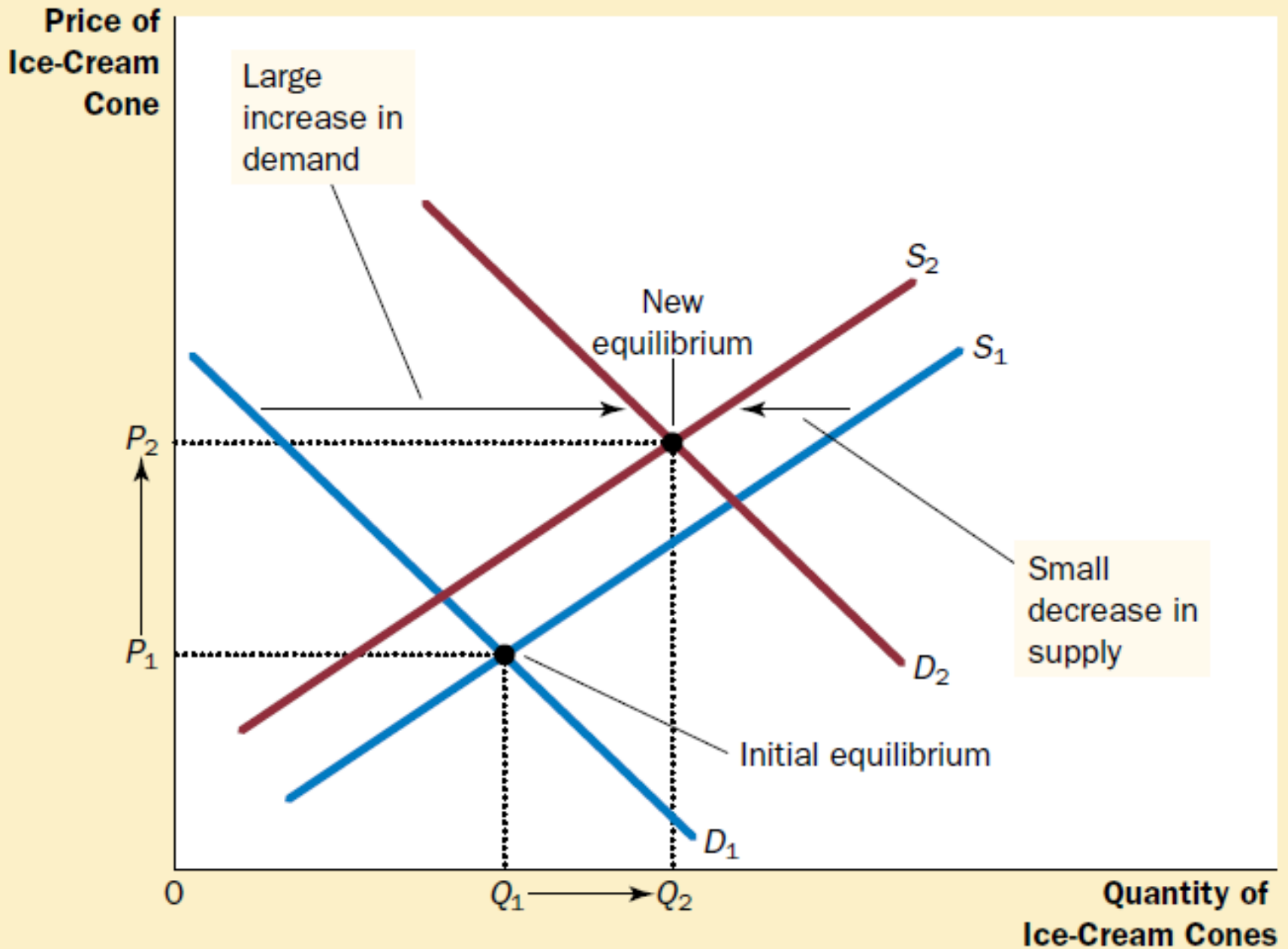
Quantity of
Ice-Cream Cones

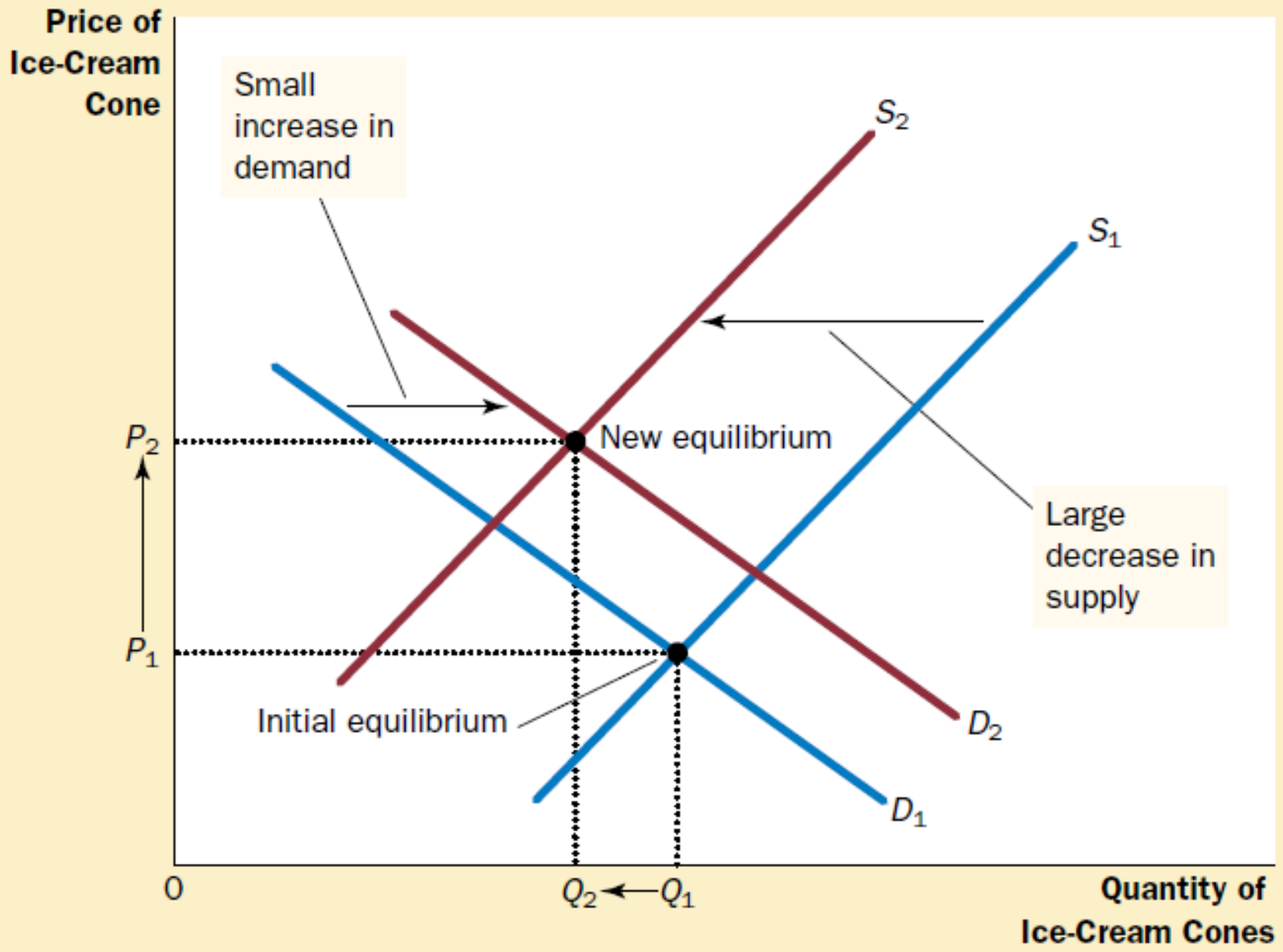
Пример 5.

- Који су могући сценарији ако се ови догађаји десе истовремено?

(a) Price Rises, Quantity Rises

(b) Price Rises, Quantity Falls

Шта се дешава са ценом (P) и количином (Q) када се мењају понуда и тражња?

	Без промене понуде	Повећање понуде	Смањење понуде
Без промене тражње	P- иста	P- опада	P- расте
	Q- иста	Q- расте	Q- пада
Повећање тражње	P- расте	P- неодређена	P- расте
	Q- расте	Q- расте	Q- неодређена
Смањење тражње	P-опада	P- пада	P- неодређена
	Q- опада	Q- неодређена	Q-пада

Пример 6.

- Анализирајте шта ће се десити са тржиштем пица, ако порасте цена парадајза

Пример 7.

- Шта ће се десити са тржиштем пица ако опадне цена пљескавица?

Питања за самопроверу

- У каквом су односу количина и цена код понуде?
- Шта је закон понуде и тражње?
- Шта ће се десити са количином и ценом ако понуда порасте, а тражња остане непромењена?

Промена тржишних услова

-Триста...

-...педесет динара.